

ერწინჯანის ტიპები: თურქი.
ნახ. ხ. მუსაევისა.

გადამინდული რიერაუს ძილით,
იყო ქვეყანა მწვიდი და წყნარი...
რუებ იქ, სადაც კამარა ცისა
შეღებლიყო მწაშულ ფერიო,
ცეცხლად გამოლილი, მედიდურ მზერით
ზე ამოცურდა ზორბალი მზისა!
მისწყდა ბაგეზე დიმალი ვენების,
გადმოაფრქვა სხივები მკვეთრი,
და აელვარდნენ გარშემო მთების
შუქ გადასხული თავები თეთრი!
ხოლო ერთ მთაანს ზე აწეული
ღრუბლების კოშკი, დეველად ქვეშლი-
თითქოს ვლაცას ჯადოსნურ ნებით
აშენებულ ვარდისფერ ქვებით,—
შენიდა თავზე გვირგვინად მდგარი...
თითქოს ლურჯ ფარჩას არხედა ქარი,
ისე გაჭკონდა ცის თაღს კრაილი.
და მე ვიგრძენი ერთაზად ჩქარი,
თავებზე დასხული ქვეყნის ტრაილი!
ვგონებ, მსოფლიოს აესხა ფრთები:
მიჭკროდა მდგელო, მიჭკროდნენ მთები,
მიჭკროდა ღრუბლის ღამაზი ციხეც...
ამ დროს მე უცებ ზადრეგნად ვიჭეც-
წყარო აღმოსკდა ჩემგან ანკარა,
აიჭრა მაღლა სვეტი ბროლისა
და გულ მკერდ გახსნილი ცას შეყარა
მან მოციკევე ვერცხლის მძივები!
გულში ჩაიჭრა ღალი სხივები,
გარს შვრივოლი სინათლე მზისა,
მერე დაეშვა ძარს, როგორც წვიმა,
და საოცნებოდ ააციმციმა
ხავერდად შლილი კალთები მთისა!...

და მზე ნათელი, სხვი მომფინარე,
ლაღმურტელი ცეცხლის მთიველი!
იკურთხოს მისი ძალა ცხოველი,
რომ ქვეყნად მალე მოუფენი!
ფერე ჰეღე ყავილს ჰერეა პეველა
თავზე აღერსით დაფრენს ნელ-ნელა,
ხედავ, მწერსაც ვი მოუღებენი!
შენ ვი გიფარავს სახეს ღრუბელი,
მიწას დასქერი სასტიკად, მტრულად,
და ისე სწუხარ, თითქოს წუხელი
ამოგწყვეტოდეს ცოლ-შვილი სრულად!..

ღავითი.

ჰრელ ყვავიღებსა და ჰრელ პეველებს
მე არ მოვეყავარ ალტაცებაში,
და როდი ვაყარბ მაღლა მე ხელებს
ბუნებისადმი ქებათ-ქებაში.
ღარი ხშირია ჩვენს ქვეყანაში,
მზეც თითქმის მუდამ ასე ანათებს
და, მე არ ვეცი, ესლა რად მშართებს
სიხარულისგან ცეკვა-თამაში?
გაზაფხულიც ხომ ჰალებსა და მთებს
მწვანე მოლს აცვამს სულ მუდამ ტანზე.
ხშირად მინახავს აგრედვე ცაზე
ღლისით ნინღები პეროვანი,
ღამით ციმციმი ვარსკვლავებისა,
და მეც მომბეზრდა მავ ბუნებისა
მრავალფერობა გრაფეროვანი.

ღეგანი.

ახ, შენ არ გესმის!..
(ოცნებით) ენაზე სიმაპარი:
მთის მწვერევალოზე ვიდექი დილით.

ენიკეველი ოხმალა.
ნახ. ხ. მუსაევისა.

ენტრავ რად უნდა ლადიკოს იმისი სახელი, ვისითაც უკანას-
კნელად ვიყავ გატაცებული?.. ზომ არაფერი უნდა უთხობას მას?..

ტფილისის ტრამვაი.

ქ. იხილირი გიგინევილი
(მასწავლებელი, ქ. გახეთ. თანამშრომელი).

ი. გიორგი ჯანდიერი
(დაქორილი).

დევიზი:

ენახე სიზმარი: ეილოდი მარტო;
ზღვასავით ღრმა და ზღვასავით ფართო,
გარს შემორტყმოდა ტუქ ჭაბჭუი,
ზევიდან სქელი ჯანღო და ბური
ტუქს დასწოლიდა, როგორც სამური.
და ამ ნასღ-ჯანღში შავი ფრინველი,
უხარ-მახარი და საწინელი,
მამიგე ხროტირით მიმოსკუდავდა.
ღრო გამოშვებით ფრინველ შეკუქუშვად,
თითქოს წხან-ნალღელს გაიმსწურავდა,
მერე გაშლიდა, ერას შეარბივდა,
წვეტიან ხეებს მყერდს შეხებდა,
მაგრამ ხეებზე ვერ იტყოდა
და ისევ მაღლა აიწყოლა ..

ტუქ ხშირდებოდა, ტუქ ბნელდებოდა,
შაშით ხმის დაძვარს ევრა გვეღვადო,
ეგრას ეაზნევილი, ეგრას ეხადელო,
და სირაღლი მიინდებოდა.
რადღე ხაილა იქვე ღღუშა.
და ღრო გამოშვებ შვე სიბნელეში,
როგორც მცურავი ნაბურჭკალინი,
გაივლდებოდნენ ხეცთა თვალენი.
და განწყვეტილე ისმოდა ზეითი
გაშაშაგებული ტულაშენი ფრთების,
თითქოს გაშლილი კალიები მითვის
სტეფანდნენ ერთმანერის ზანზარით, რბევით...
განყოფილილ შემკრთოლა ხეცა,
ხმს წინ ვიკლიდი გზა აბნეული,
მაგრამ არ ჰქონდა ნაპირი ტყესა...
უტებ წვედიადნი მადეგ-გაძმედილი
სიცილ-ხარხარით გადამვლიდა.
და, როცა ცივი მასი ხელენი
გარს შემომიქედნენ, როგორც გველები,
მე ჩავიკეცე, დავკარგე გრინობა...

ლეგანო.

სულ დავნუთთ ამ სიზმრებს თავი.
მიზმარი მაინც სიზმამაღ დარჩება,
ნაიერი იყო იგი, თუ შა ი.
აი ცხოვრება; აქ სულ სხვა ზღენა,
როგორ მოვიქეთთ აქ ზეგ, მითხარი?
ვიძინით, ვსუქ-მოთ ვახშამ-საილიო,
და აღარც შრომა. აღარც წაილიო,

არ მისწრაფება არავითარი?
კოცხლმა კაცმა აგრე გვედარიგით
რათ დიოკრიბოს გულზე ხელენი?
იბრაძლე, აღდგე ქარიზალითი,
მტარავალს იკვეთ შენც მტარავალითი,
მიამეს მოსწინდელ ტანჯვის ცრემლები!
სამშობლოს წინაც ხარ შენ მოვალე.
აი მის გულზე მწრე ეცლები,—
მშობვრად მოუფე მათ ბასრი ეცლი
და ემ მარჯენი, ემ უქი ხელი
პატრიარქანი შრომით მოპალღე...
ამა მაშინ კი გარდაიქმნები,
მაშინ კი ხშირად შესკინებ ცასა,
და სამუდამოდ გაჰყვება ქარსა
ეგ უსინათლო შენი ფიჭუბი...

დევიზი.

მოძებ, საშობლო, მოვალეობა—
გამიგონია ზღაპარი ძველი!
თუ გაქვს საცემო მოკალაობა,
სჯობს, მიგშვის აღზრდას მოჰკიდო ხელი,
რომ აღმალლო მასში ზენობა,
თორემ მე მაგით ეგრას მიშველი.
სთქვი: ვის წინაშე მიმიძღვის ვალი?
ღვნ დანავლა, ვის დევავალ?
დღეს გავახილე ამ ქვეყნად თვალი
და ისევ ისე დაბუბუგე ხვალე,
მა არის ბრძოლა?.. თუ ჩემი სული,
ღრმა მდებარებით გარემოცული,
ისეთი სანახავს წინ გადამიშობს,
რომინდე თავის საწინღებობით
მე უღარებულად დატკობას მაშლის
ჭრელ ჰეტილებით და ყვავილებით,—
ნუ თუ მე მაშინ უნდა ვიბრძოლო?
ნუ თუ მე მტერი ჩემივე ხელით
გარს მოვაბნო, ზე ავისროლო,
რათა, მოუკლმა კორინტელით,
ვერ დავიხზო, რასაც ებედეთ,
ვის სილაჩრავ: მე მეტსა ებედავ:
მე როდი ვებრძვი ჩემსავე თავსა
და ჩემი სულის ბნელ სანახავსა
გაჯერებებით ვესწორებ თვალს!

ლეგანო.

ჰო, როგორ არა! სწორედ აგრავა:
ვიც იბრძვის, შრომობს, ჰვეითც მდელკარებს,

ვინაც მუხავით სულს იღვავარებს,
ვისაც ცხოვრებით გავხარია,
ვინც მომიხათვის არ ზოვავს მკლავსა,
ვინაც სამშობლოს შესწირავს თავსა,—
ის რა თქმა უნდა, რომ ლაჩარია!
ხილო ვინც დადის გულ-ხელ დაკრებით,
შეკუმულ პირით, შეკრულ წარბებით,
და დამიმბეზულ, ჩაკრულ თავით,
ვინც მესაფლავებს, მოსთქვამს და სტარის,—
ვის იკუთვინია სახელი გვირის!
არა, შემეცდარხარ შენ, ჩემო დავით!
გმირი მთილად ეგრე არ დაიკეცა.
თუ გავექს, რად იხიბო ტყველად ძალ-ღონს?
სთქვი შენი სიტყვა, ნახავ გამგრენ,
იგი მომავალს გარდაიკეცა!
მაგრან, გმონია, შენგან ფიჭუბით
მომავალზედაც შორს განდევნილო?

დევიზი.

მაშინ, როცა მე აღარ ვიქნები,
თუნდა ჰევა-ჰევაზეც ნუ დარჩენილა.

ლეგანო.

ყოჩად ვეჯაკო, რომ ზღემეტ ბარვად
გიცივია წმინდა გარნიონი ცისა!
სად შეისწავლე შენ აგრე კარვად
სიბრძნე ლუარსამ თათქარბიძისა?

დევიზი.

კვი დავინეით ვერაფერს ახსნის.
მე გიტყვი, რახან შენ ვერ გიგაძნია:
მის, რაც ლუარსამს პირტყველად ჰქმნის,
ჩემში, იყოლე, მართლაც სიბრძნეა.
საქმე ის არის, რომ ამ დასკვნამდე
სულ სხვა და სხვა გზით მივსულვართ ჩვენა
ხელად იმ დიდ ქვას? აი იმ ქვამდე
ერთ წუთში ძალგის მახვილ შენა,
მაგრან, მას ზურგი რომ შევაქნე,
და საძებნელად შენ წინ გასწოი
ზღაპრად გააინლო ძვირფასი ქვისა,
ივლი და შემდეგ ხანგრძლივი სკლისა,
რომ შემოვლილი დედამისს ქვას...
თავს წააღვრი იხივ ამ ქვას...
თუნდა მომავალს ნე სიტყვა ჩემი
და დავიხაზო მას ჩემი სახე?
რისთვის? რაივე ნვეგვის მცემნი
მე მომავალშიც ვერ დავინახე.
მიგან ნუ ღლის ზრავინ შეველს,
იგი ერთგვარად მასპინძლობს ყველას.
გიტყვი მაგალითს: ჩვენს ქვეყანაში
ოღდესლაც ძველად, ოქროს ხანაში,
დადანიდა სცხოვრობდა ოქროსი,
როდი არგავა მათ თანასწორი
სახლე ბედმა: შევალიათესა
სახლი ეძახდა მათ შორის ერთსა,
ხოლო მეორეს—ლიდებულ მგოსანს.
და, როცა თავის -ვეფხის ტყუასანს,
ზეშთავონებით აღფრთოვანებულნი,
გმოსანი იგი აღზნებოთ სიხსავად,
მაშინ მეორე თავზაღებულნი
იჯდა და ჩუბდა კალათებს სწავდა...
დაღეს ქო, მიხარია, ხვედრი ამათი
გინაოკრიტგან რით განიბრჩევა?

გადმოგებვით ამ მისი რამდენიმე ლექსი 1881 წელს გამოცემულ ლექსების კრებულებად.

სტუდია უიუიე ლიონი დავსტოლით.)

*) სჯობს რომე დღინო დავგლით.

ღვეანი. (იკინის).
 ოჰ, რა ძლიერა შენთან კამითა და შენს კითხვებზე პასუხის ძლიე! რით განირჩევა?—კოტა რამეთი: ერთი მთავანი ღღისცა ანაოებს, ხოლო მეორეს და მის კალთებებს გადაჰფარავია ეამთ უაუნეთი!..

ღვეთი.
 შენ დიდ გარჩევას ხედავ მაგაში? სიკვდილის შემდეგ ერთი არ არი, გინდ დავეიწყოს სულყვედამ მკვდარი, გინდა ასტების მთელი განგაში შენი სახელის გარშემო ხალხმა?
 ეგ სულ კარგია, თუ ხარ ცოცხალი... ყვევანი ნედლს რწყავენ და, თუ კი გახმა, რა საჭიროა იმისთვის წყალი?..

(ერთ წუთს ჩაუჭირდება და შემდეგ თითქოს თივისგანვე დასმულ კითხვას უპასუხებს).

აბა, რას ჰკავს ცხოვრება ჩენი! აქით უფსკრული, იქით უფსკრული, ირგვლივ ურაცხენი სასუქუნენი და იმათ შორის გამოიწყვედულეი კაცის სიციხლე წუთის ოდენი! ოჰ, რა სასტიკი დაკინება არი! დაუსრულებელ უგრანობელ ძილში, როგორც ყვითელი წერტილი ჩრდილში, ერთ წუთს ჩენება, ერთ წუთს სიხმარი! არ ვიცი ვინ ვარ, სიდან მოვსულვარ, სად ვიყოფები, საითკენ წავალ? რა მხარია, არ რასა ვსწუებარ, იქ რას ვაკეთებ, აქ რისთვის დავალ? ქვეყანა ცდილობს შრომით გაერთოს, რიკენ და რიკენ შრომის ზარები; მეც ავეყოლივარ ჩოჩქოლს საერთოს, სადაღაც მივდივარ, მივქეზარები მანეთის ნაცვლად, როცა ჯიბეში მოულოდნელად სამ მანეთს ვნახავ,— სიხარულს ვგრძნობ გულს სიღრმეში და განცდივრებით პირუკარს ვისახავ! მაგრამ, როდესაც შორს გავიხედავ, ფუჭრით გადასჭერი ცხოვრების ფარგალს, გონზე მოვიფიქრებ: მაშინ მე ვხედავ მხოლოდ სიკვდილის ცელსა და ნაშვალს!..

ღვეანი.
 ესტევათ, მართალია ეგ ყველაფერი, ყველა მოვეცდებით ადრე, თუ გვიან, (ხაზგასმით) „მაგრამ, რადგანაც ჩვენ კაცნი გვქვინა...“
ღვეთი. (ფიცხლავ აწყვეტინებს).
 სტყუის თოსჯერ მავის დამწერი!..
 „კაცი გვიქვინა!“ რა ვუყოთ მერე?! მერე რა ვუყოთ? ოჰ, მავის მთქველ!

ცხოვრების პირზე ნაპრალო ბნელი, მთელი იმის სიგანირე ყველაზე უკეთ მან დაინახა; მაგრამ შიშისგან ფერი ეცვალა, საჩქაროდ ნაპრალს გამოეცალა და სამარცხინოდ წამოიძახა— მან ეს სიტყვები უაყოფისა: „კაცნი გვქვინანო, შეილნი სოფლისა!“ დიხხ, რადგანაც მე კაცი მქვია, რადგან მაქვს კუთა, მაქვს მე გონება, სწარედ იმიტომ არ შემიძლია ბრმა განგების ბრმად დამონება!..

ღვეანი. (მკაცრად).

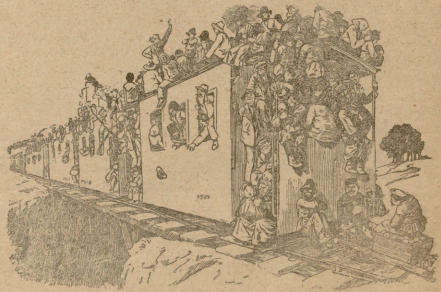
მერე სად არის ეგ შენი ტყუა? მერე რა იქნა გონება შენი? შეგაკვიცნია შენ მათთვის ფრთენი, გზას შეკოლიხარ ორ კედელ შუა და, როცა წინაც კედელი შავი ავსულდებია წყვილიდში მკაცრად, ცხლა შენ, ჟვან წამოსვლის ნაცვლად, გაუჯოჯოტდი, შვავალ თავი! ვი, რომ კედლე ამაჟობ, ვკონებ, შენ მაგ ღარტაჟში კარჩაკეთილი! და გავლმ ჩუქად თავსაც იწონებ მტკნარი ოცნებით, ვითომც წერტილი ადამიანის ფეხსა და ზახხვას შუკანსკენელ დაუსვი შენა. არა, უმაღლეს სიმართლის ნახვას სხვა ძენა უნდა, სხვა აღმაფერნა!

შენ კი რა ნახე?—შავი წყვილიდ, ბნელი უფსკრული, ნაპრალო ბნელი,— ეს არის შენი სიბრძნე დიდი და შენი სიტყვა ჟუკანსკენელი! და ეს ხომ კუჩის სიღატაკეა, ხაჰს მოდებელი გაწმის მატრ! ირგვლივ ამდენი სისკეტაკეა, ამდენი ძალა, ამდენი ჩადლ! მთელი მსოფლიო უჭეით დამთვრალა, მთელი მსოფლიო ცრეხლად ენთება, და სხივი მხოლოდ შენთვის ჩამჭრალა, მხოლოდ შენს ირგვლე ღღარ თენდება!.. რა გინდი იყო სისო მიხილი, ეგ შავი ძაბა რისთვის გჭირდება? იცი ნამდვილად, რომ შენ სიკვდილი ბნელ უფსკრულის მერეს არას გპირდება? რატომ არ გჯერა, რომ შენი სული სიკვდილის შემდეგ, ვით მზის ასული, გამოილქვძება, გამობრწყინდება; გრანობით რფუტებს ღმე მოარეფლო, ცრელში ნეტარი ძირს დასწვიდება და, თვალის მოჭრულ სპექტრად მსხვერულს ლავვარ ეთერში აციმცივდება!

(დასასრული იქნება).

კ. ჰეკანაძე.

ხსლანდელი მოგზაურობა

აკინის ხაზაშ.

ნებადართულია საშუალო ცენზორისაგან. ტოლისი, ლონის-მელიკოის ქუჩა. სტამბა „ქართლი“. რედაქტორ-გამომცემელი დ. ჯორჯაძე.